

FAUSKE KOMMUNE

Tilleggsinnkalling for Formannskap

Tid: 20.10.2022 kl.: 09:00 - 17:00

Sted: Kommunestyresalen, administrasjonsbygget

Eventuelle forfall meldes på telefon 901 87 192

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Vi ber om at sakspapirer ikke kastes etter møte, da møteprotokoll fra møtet kun vil inneholde innstilling og vedtak i sakene.

Merknader til møtet:

Arbeidsmøte budsjett 2023

Arbeidsmøte politisk struktur

SAKSLISTE: - MØTE NR 12/2022

Sak nr.	Sakstittel
084/22	Høringsuttalelse fra Fauske kommune - NOU 2022: Ny minerallov
085/22	Sjonstå Gård - søknad om ekstraordinær driftsstøtte 2022

Fauske, 18.10.22

Marlen Rendall Berg
Ordfører

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 22/15719	
	Arkiv sakID.: 22/1363	Saksbehandler: Inger Margrete Eggen
Sak nr.		Dato
084/22	Formannskap	20.10.2022

Høringsuttalelse fra Fauske kommune - NOU 2022: Ny minerallov

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Fauske kommune er positiv til en ny minerallov, men er ikke enig i endringene som foreslås i plan- og bygningsloven og motorferdselsloven da kommunen anser at forslagene vil svekke kommunalt selvstyre.

Fauske kommune slutter seg for øvrig til Utmarkskommunenes sammenslutning (USS) sitt høringssvar.

Sammendrag:

Fauske kommune har fått ny minerallov på høring. I ny minerallov foreslås det blant annet endringer i plan- og bygningsloven og motorferdselsloven der Direktoratet for mineralforvaltning skal få myndighet til å gi dispensasjoner fra plan- og bygningsloven og tillatelse til motorferdsel i utmark samtidig som de gir tillatelse til undersøkelser av mineralske ressurser. Denne myndigheten ligger i dag til kommunene.

Det foreslås også en lemping for når direktoratet kan utforme statlige planer, der de kan sikre nødvendig mineralvirksomhet for å oppnå samfunnsmessige målsetninger eller der det er et vesentlig potensial for verdiskapning. Kommunen er i dag primær planmyndighet i saker som gjelder mineralutvinning.

Et av de andre forslagene går ut på at tiltak i tradisjonelle samiske områder vil kreve konsultasjon, og hvordan dette skal utføres i mineralsaker.

Det foreslås at Fauske kommune ikke sier seg enig med endringene i plan- og bygningsloven og motorferdselsloven, men stiller seg positiv til endringen som gjelder mineralutvinning og samiske rettigheter. Ut over dette foreslås det at Fauske kommune slutter seg til høringssvar fra Utmarkskommunenes sammenslutning (USS) som kommunen er medlem av.

Saksopplysninger:

Fauske kommune viser til Nærings- og fiskeridepartementets brev av 1. juli 2022 der NOU 2022: 8 Ny minerallov ble sendt på høring. Høringsfristen er 1. november 2022.

Bakgrunn

Minerallovutvalget, oppnevnt 23.juni 2020, har forslått at det vedtas en ny minerallov. Forslaget er i stor grad basert på foreliggende minerallov.

Departementet gjør i brevet som følger høringsnotatet særlig oppmerksom på følgende deler av forslaget:

- Utvalget foreslår en utvidelse av minerallovens virkeområde og at det innføres

rapporteringsplikt for uttak av mineraler som hovedsakelig skjer som ledd i tilrettelegging for annen bruk av grunnen enn utnytting av mineralforekomster, dersom uttaket overstiger 5000 m³. Dette vil omfatte uttak av masser fra samferdselsprosjekter, byggeprosjekter og andre større infrastrukturbygginger.

- Utvalget har foreslått enkelte endringer i plan- og bygningsloven og motorferdselsregelverket.
- Utvalget har foreslått flere regler som vil ivareta samiske rettigheter i tradisjonelle samiske områder.

Det er Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren på Svalbard (DMF) som er konsesjonsmyndighet i mineralsaker.

Fauske kommunes vurdering:

Fauske kommune vurderer forslagene om endringer i plan- og bygningsloven og motorferdselsloven, samt samiske rettigheter. Fauske kommune er en del av Utmarkskommunenes sammenslutning (USS) som er en interesseorganisasjon for kommuner med store utmarksområder og slutter seg for øvrig til USS sitt høringssvar i saken.

Statlig plan:

Utvalget foreslår å endre ordlyden i plan- og bygningsloven § 6-4 for når staten kan treffe vedtak om statlig arealplan for å legge til rette for mineralutvinning. Det foreslås at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) kan vedta statlig arealplan «*Når det er nødvendig for å sikre mineralvirksomhet for å oppnå samfunnsmessig målsetninger eller der det er et vesentlig potensial for verdiskaping*».

Utvalget foreslår dette fordi de mener DMF er fagorganet med mest kunnskap og erfaring med mineralvirksomhet, og at en sterkere rolle for DMF vil sikre større grad av kontinuitet og spisskompetanse i myndighetshånderingen av større prosjekter, og at fagkunnskap som trengs i behandling av sakene er vanskelig å bygge opp i kommunene. Videre skriver de at mer myndighet til DMF kan gi bedre forutsigbarhet og et mer oversiktlig system, ikke minst for utenlandske selskaper. De viser videre til at kommunens deltakelse i prosessen er svært viktig for å sikre lokal forankring og tilslutning til prosjekter, ikke minst for å få kunnskap om lokale forhold.

Fauske kommune er ikke enig i at DMF skal få denne myndigheten og slutter seg til USS sin uttalelse om at kommunen bør videreføres som primær planmyndighet også for mineralutvinningstiltak. USS vurderer at mineralnæringen ikke skiller seg fra annen, kommersiell næringsvirksomhet på en måte som fordrer unntak fra interesseavveininger og arealbruksprioriteringer som foretas gjennom ordinær planprosess lagt til kommunene. Fauske kommune slutter seg til dette.

Dispensasjon fra plan- og bygningsloven:

Utvalget foreslår å samordne saksbehandlingen for undersøkelsestillatelse slik at DMF kan gi dispensasjon fra planer etter plan- og bygningsloven samtidig som de treffer vedtak om tillatelse til undersøkelse for statens mineraler, industrimineraler og lette mineraler. Ifølge forslaget må DMF hente inn en uttalelse fra kommunen i slike tilfeller.

Fauske kommune anfører at kommunene fortsatt bør være myndighet for dispensasjonsbevilgning for saker som gjelder mineralforvaltning, samt at Statsforvalteren fortsatt bør være klagemyndighet ved slik behandling. Fauske kommune mener en endring vil svekke det kommunale selvstyret. Kommunene og regional statsforvalter har kunnskap om lokalområdene, og bør fortsatt være myndighet for vurdering av mineralnæringens arealbruk opp mot annen arealbruk eller andre samfunnshensyn.

Motorferdselsloven:

Utvalget foreslår å gi DMF kompetanse til å tillate motorferdsel i utmark ved undersøkelse av mineralske

ressurser. Ut fra foreslått ordlyd skal DNF kunne fastsette at den som får undersøkelsestillatelse også får rett til nødvendig motorferdsel i utmark.

Fauske kommune slutter seg til uttalelsen fra USS som ikke kan se at DMF har den lokalkunnskap som trengs for å foreta avveininger om natur, miljø og andre lokale hensyn, og at dette forslaget også vil være med på å svekke kommunalt selvstyre.

Mineralutvinning og samiske rettigheter til land og naturressurser:

Utvalget foreslår en generell regel i mineralloven som slår fast at det skal legges vekt på virkningen tiltaket vil ha «for naturgrunnet for samisk språk og kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv» sett i sammenheng med andre gjennomførte og planlagte tiltak i området, og at det ikke kan gis tillatelse til tiltak som fører til «vesentlige negative virkninger». Utvalget henviser til FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27 og oppfølging av Fosen-dommen (HR-2021-1975-S). Lovforslaget anfører når det vil kreves konsultasjon og hvordan det skal gjennomføres i mineralsaker.

Fauske kommune støtter forslaget, som er i samsvar med de generelle kravene til konsultasjon i tradisjonelle samiske områder, inntatt i sameloven kapittel 4.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 22/15678	
	Arkiv sakID.: 22/504	Saksbehandler: Ketil Hugaas
Sak nr.		Dato
085/22	Formannskap	20.10.2022

Sjønstå Gård - søknad om ekstraordinær driftsstøtte 2022

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Sjønstå Gård tildeles kr 50.000.- i engangsstøtte med vilkår. Vilkåret for bevilgningen er at stiftelsen Sjønstå Gård ikke avvikles.

Utbetalingen betinges videre av at midlene benyttes til drift og ikke blir en del av en eventuell konkurs eller annen styrt avvikling.

Beløpet dekkes over formannskapets disposisjonskonto.

Kommunedirektøren må igangsette reelle sonderinger og evt. forhandlinger med Nordlandsmusèet om en driftsovertakelse av Sjønstå Gård.

Vedlegg:

03.03.2022	Søknad ekstraordinært driftstilskudd - Sjønstå Gård	1502219
03.03.2022	Fakta om Sjønstå Gård 2022-siste	1502220

Sammendrag:

Fauske kommune har mottatt søknad om ekstraordinært driftstilskudd på kr 50 000 fra styret i Stiftelsen Sjønstå gård. Dette for å avhjelpe de akutte utfordringene Sjønstå Gård har. Sjønstå Gård har i lengre tid hatt likviditetsutfordringer. Søknaden er vedlagt i saken.

Sjønstå Gård er ett av landets tre såkalte klyngetun fra 1600-tallet, hvorav dette er det eneste i Nord-Norge. Gården eies og drives av stiftelsen Sjønstå Gård som ble dannet på 1980-tallet.

Fauske kommune, sammen med bl.a. Fortidsminneforeningen og Nordland fylkeskommune, var en av stifterne.

Gården har stor historisk og museal verdi. Midler til vedlikehold har gjennom flere år blitt bevilget av Nordland Fylkeskommune, slik at anlegget i dag framstår som velholdt.

Saksopplysninger:

Det søkes om et ekstraordinært driftstilskudd på kr 50.000.- for å avhjelpe de akutte utfordringene Sjønstå Gård har. Styrets leder har formidlet til kommunen at de har likviditetsutfordringer og at medlemmer i styret har lagt ut av egne midler for å dekke nødvendige driftskostnader som strøm, forsikring og forretningsførsel.

Fauske kommune har årlig bevilget kr 10.000.- som støtte/tilskudd.

Fauske kommune har fått opplyst at det skal avholdes ekstraordinært møte i representantskapet 19.10.22. der stifterne og styret skal gjøre en samlet vurdering og avgjørelse rundt Sjønstå Gårds framtid som anlegg og stiftelse. Fauske kommune kjenner ikke til hva resultatet av et slikt møte ender med, men legger for ordensskyld med link til informasjon om en eventuell avvikling:

[Hvordan avvike en stiftelse — Stiftelsesforeningen](#)

Det har vært gjort sonderinger med Nordlandsmusèet om mulig overtakelse av driftsansvar. De er reservert i å påta seg nye oppdrag med forvaltningsansvar uten grundige prosesser, der bl.a. bør bli sett samlet på i deres forvaltningsportefølje. Prosessen er startet, men det foreligger ikke p.t. noen konklusjon her.

Saksbehandlers vurdering:

Fauske kommune må få avklart sitt ansvarsforhold i denne saken. Dersom stiftelsen Sjønstå Gård opphører, er det sannsynlig at kommunen på midlertidig basis overtar ansvaret og forvalter Sjønstå Gårds aktiva i form av bygninger og annet relevant utstyr.

Videre må avklaringen rundt Nordlandsmusèets mulige overtakelse av drift snarest foreligge. På møte med musèet 24.08.22. ble også forholdene rundt Sjønstå Gård tatt opp.

Fra møterefateratet:

Sjønstå Gård

Dette er ikke en del av museets forvaltningsområde, men museet har her et årlig DKS tilbud til 28. trinn, der vi fokuserer på overgang fra jordbruk til industri, og har da omkring 100 elever og lærere på besøk årlig. Vi bruker kun uteområdet på gården, og har hovedbase på Folkets hus.

Fauske Kommunes varaordfører leste fra et referat fra styre for Sjønstå gård med følgende punkter:

- Stiftelsen har ikke en bærekraftig økonomi til drift
- Vil søke om ekstra tilskudd fra kommune og Fylkeskommune
- Stiftelsen vil arbeide for formidlingstiltak / aktivitet som gir inntekt
- Arbeide for at Sjønstå gård skal komme inn på statsbudsjettet
- Vil arbeide for å se på mulighet for at Nordlandsmuseet overtar ansvar

Museets direktør påpeker at Kommunen må klargjøre premissene for en eventuell overføring av driftsansvar, og da må det eventuelt være slik at det er Nordlandsmuseet som har det fulle ansvaret, og at Fauske Kommune er vår avtalepart.

Nordlandsmusèet har i brev av 03.10.22. gitt uttrykk for at følgende anlegg/innretninger ønskes tatt ut av dagens portefølje:

- Stemland skole
- Smia på Fauske bygdetun
- Lokalhistorisk arkiv på Finneid

Det synes nødvendig å se disse to sakene i sammenheng. Verdien av musèets engasjement i objektene som nevnt ovenfor må fastsettes, og om mulig heller rettes mot et driftsansvar av gården av Nordlandsmusèet. Hvorvidt dette gir full dekning gjenstår å se videre i prosessen, men ved å innlede et slikt samarbeid får Fauske kommune en ressurssterk driver som innehar god kompetanse og besørger regularitet/oversiktighet.

Kommunen betaler i 2022 kr 744.208.- i driftstilskudd til Nordlandsmusèet, bl.a. for drift av Fauske

bygdetun, Sulitjelma gruvemuseum og Sulitjelma besøksgruve.

Det fremstår som om styret i Sjønstå Gård har gjort gode forsøk på å få til en økonomisk forsvarlig drift av anlegget, men kommunen erfarer her at styret har påtatt seg personlig økonomisk risiko. Det fremkommer også at det er et stort behov for vedvarende oppmerksomhet mot drift, noe som kan være krevende for et styre som består av frivillige.

Kommunedirektøren foreslår at det bevilges kr 50.000.- som engangsstøtte til Sjønstå Gård for kortsiktig å avhjelpe en vanskelig likvid situasjon. Vilkåret for å bevilge dette er at stiftelsen ikke avvikles.

Dersom det i representantskapets møte den 19.10.2022 blir bestemt at stiftelsen skal avvikles, og med påfølgende konkursforhandling eller at det foretas en annen avvikling, så utbetales ikke støtten.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

- En perle i Salten

Stiftelsen Sjønstå Gård
V/styret

Fauske Kommune
V/ Enhetsleder kultur og idrett
Ketil Hugaas

27.02.2022

SØKNAD EKSTRAORDINÆRT DRIFTSTILSKUDD 2022

Stiftelsen Sjønstå Gård har utfordringer med å skaffe til veie driftstilskudd for løpende utgifter til gården og vi søker herved om ekstraordinært driftstilskudd fra Fauske kommune.

Styret i stiftelsen arbeider langsiktig for å finne løsninger for en varig driftsform med forutsigbare driftsinntekter. Driftskostnadene for klyngetunet er ca kr 100.000,- /år. Den største kostnaden er regnskap/revisjon, ca 50.000,- /år. Det kreves autorisert regnskapsfører for stiftelsen. Dersom Fauske kommune kunne bidratt til å ivareta denne delen av driften, vil det være til stor hjelp.

Ettersom gården er fredet av Riksantikvaren vil tilskudd til restaurering av klyngetunet bli ivaretatt. Driftsutgifter til forsikringer, strøm, telefon og regnskapsførsel har derimot stiftelsen ikke faste inntekter for å dekke, foruten Fauske kommunes bidrag på kr 10.000,-.

Stiftelsen håper at Fauske kommune, som vertskommune og en av stifterne kan bidra ut over dagens bidrag. Styret prøver i tillegg å få flere med på spleiselaget slik at styret kan bruke tid og energi på utvikling av gården i stedet for løpende driftskostnader. Vedlagt følger litt historie og fakta om Sjønstå Gård.

Vi søker ikke om spesifikt beløp, da alle bidrag vil være kjærkomment.

Håper på snarlig og positiv behandling av søknaden.

Med vennlig hilsen

Styret i Stiftelsen Sjønstå gård

Nils-Christian Steinbakk, Bjørn Rendall, Kathrine Moan Larsen, Gaute Terjesson og
Stein Erik Hansen

- En perle i Salten

FAKTA OM SJØNSTÅ GÅRD

FAKTA OM SJØNSTÅ GÅRD

Klyngetun. Sjønstå Gård er et fredet klyngetun, faktisk det eneste freda klyngetunet nord for Dovre, som ligger i Fauske kommune i Nordland. Gårdens beliggenhet framgår av oversiktskartet nedenfor.

Klyngetun er en betegnelse på en tettbygd samling av gårdsbruk som var vanlig i landsdelen fram til siste halvdel av 1800-tallet. Klyngetunet har paralleller til tradisjonell landsbybebyggelse ellers i Europa med små og store bygninger i en uregelmessig klynge omgitt av dyrket mark.

Fredning. I 2005 vedtok Riksantikvaren fredning av bebyggelsen, brua, innmarken og den nærmeste utmarken på Sjønstå Gård. Begrunnelsen for fredningen var at gården er et nasjonalt viktig kulturminne på grunn av tun-formen som nesten ikke er bevart i landsdelen og gårdens betydning i forbindelse med gruedriften i Sulitjelma.

Historikk. I skattemanntallet for 1665 nevnes Sjønstå gård for første gang med to oppsittere, Bård og Guttorm Pedersøn. Disse to forsvinner ut av historien på 1770-tallet, og Enoch Andersøn overtar. I 1776 ble gården delt i to like store deler, bruk nr 1 Nergården og bruk nr 2 Øvergården. Begge ble i 1891 solgt til Sulitjelma Aktiebolags Gruber, men gårdene ble drevet videre på festekontrakt med de opprinnelige eierne. Nergården var i drift fram til 1959. Øvergården ble drevet fram til 1973 av Andor Hansen som var etterkommer etter Enoch Andersøn.

Levevei. Sjønstå gård ligger like ved Øvervatn. Beboerne har opp gjennom historien livnært seg på jordbruk og fiske slik det var vanlig for folk langs Skjerstadfjorden. Gården hadde sjøbruk med fiskeutstyr og båter både på Sjønstå og Finneid. Gården eide i sin tid halvparten av en rorbu på Skrova i Lofoten. Folket fra Sjønstå deltok blant annet i Lofotfiske, og hadde jevnlig forbindelse med "den store verden". Dette omfatter også Bergen som var hovedmottaker av fiske-eksporten knyttet til jektefarten nordfra. Et par av oppsitterne på Sjønstå er oppført med gjeld til Bergenskjøpmenn først på 1800-tallet. Sjønstå var altså ingen bortgjemt fjellgård, men tok del i det øvrige samfunnslivet på den tiden.

Bygningene og brua. Det er totalt 22 bygninger på Øver- og Nergården. Alle husene er bygd av laftet tømmer. Enkelte av uthusene har en egen stavkonstruksjon som kalles sjelter. Den er typisk for gamle uthus i distriktet. Kornlåven på Øvergården er blant bygningene med slik sjelter-teknikk og er den mest spesielle bygningen på gården. Takene er utført som vanlige sperretak, og tekket med

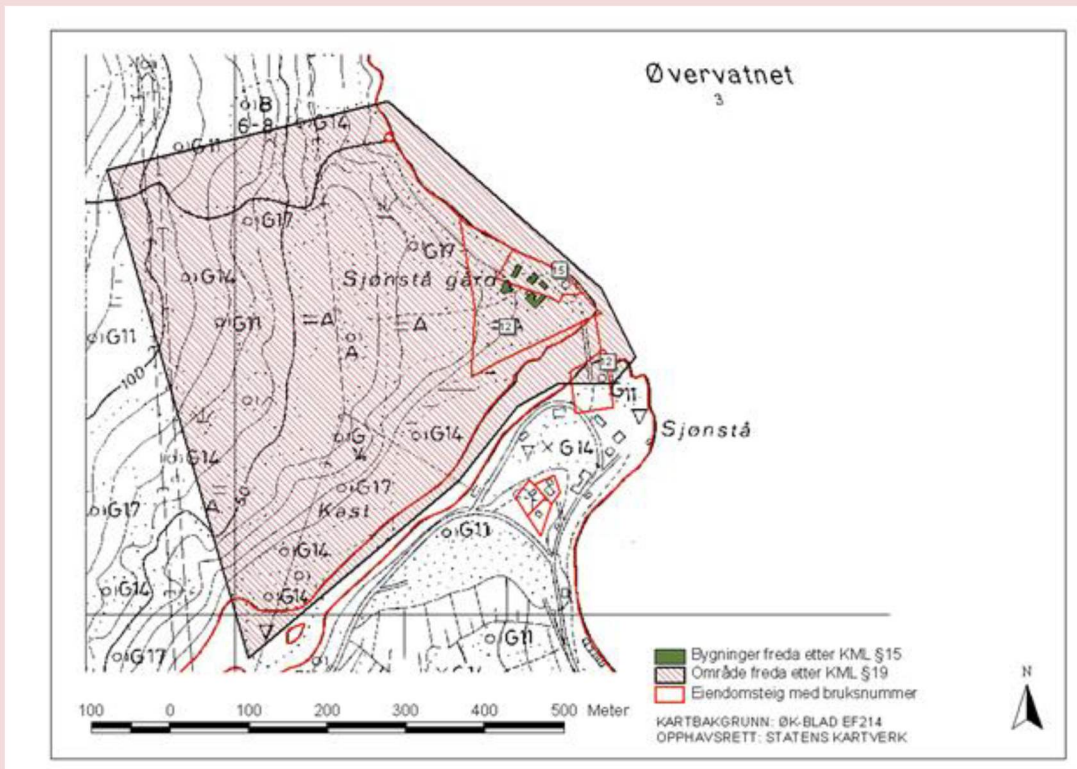
- En perle i Salten

FAKTA OM SJØNSTÅ GÅRD

never og torv. Øvergården har 11 av bygningene i tunet. De er delvis bygd sammen. I tillegg kommer sommerfjøs som ligger i overgangen mellom innmark og utmark. Hengebrua over Langvasselva, som

fører til Sjønstå gård, ble bygget i en ganske egenartet stil i perioden 1918 -1920. I 2007 ble den åpnet på ny etter omfattende restaurering .

Kulturlandskapet. Innmarka som tilhører gården ble anlagt i terrasser ovenfor tunet på morenemasser. Den bærer i dag preg av gjengroing. Stiftelsen Sjønstå Gård fikk utarbeidet en skjøtselsplan for kulturlandskapet i 2008 av Aurland Naturverkstad. Den lister opp forslag til tiltak som kan sørge for at området etterhvert fremstår som en gård med innmark i aktiv bruk. Beitingen med geit er et tiltak i tråd med skjøtselsplanen.

Eierforhold. Det fredede området har flere eiere. Selve bygningsmassen i klyngetunet eies dels av Stiftelsen Sjønstå Gård og dels av private eiere. Det som eies av Stiftelse Sjønstå Gård er merket med bruksnummer 12 i kartet, kalt Øvergården og omfatter også brua og et mindre areal på østsiden av brua. Det som eies av private eiere er skilt ut og merket med bruksnummer 15 i kartet og kalt Nergården. De private eierne har dette som fritidsboliger. Det øvrige arealet har bruksnummer 1 og eies av Salten Kraftsamband.

Stiftelsen Sjønstå Gård. Da øvergården gikk ut av drift i 1973, lå gården øde noen år inntil Fortidsminneforeningen begynte å engasjere seg i gårdens skjebne. I 1978 ble det opprettet en komite for bevaring av Sjønstå Gård og i 1987 ble Stiftelsen Sjønstå Gård opprettet. Stifterne var Fauske kommune, eierne på Nergården, Fortidsminneforeningen, Nordland Fylkeskommune, Sulitjelma Gruvemuseum, Fauske Bygdetun og Sulitjelma Gruber AS. I april 1988 overdrar Sulitjelma

- En perle i Salten

FAKTA OM SJØNSTÅ GÅRD

Gruber AS Øvergården til Stiftelsen Sjønstå Gård og Nergården til nåværende eiere. Det ble satt i gang en fredningsprosess og Fauske kommune var sterkt involvert i dette arbeidet. Første forslag til fredning ble utarbeidet i 1982. Endelig fredningsvedtak ble fattet i 2005. Finneid Grus AS fikk

konsesjon på erverv av resten av eiendommen i 2000, de solgte senere til Salten Kraftsamband som i dag er største grunneier på Sjønstå.

Stiftelsen er organisert med et representantskap og et styre. I representantskapet sitter representanter for alle som i sin tid etablerte Stiftelsen Sjønstå Gård. Representantskapet velger styret som ifølge vedtektene kan bestå av fra 3 til 7 medlemmer. Som stiftelse er Stiftelsen Sjønstå Gård underlagt Stiftelsesloven, registrert i Stiftelsesregisteret og konfererer med Lotteri- og Stiftelsestilsynet i Førde i saker av juridisk art.

Arbeidet i organisasjonen Stiftelsen Sjønstå Gård har vært basert på frivillighet. Stiftelsen har ingen ansatte og ikke egne driftsinntekter av betydning. Stiftelsens eksistens er avhengig av velvilje fra andre aktører. Fauske kommune har gitt et årlig lite driftstilskudd. Ut over det er Stiftelsen avhengig av at ulike prosjektmidler delvis kan brukes til å dekke faste kostnader, og av støtte fra diverse støtteordninger, samt fra lokale bedrifter/fond. Stiftelsens rene driftskostnader ligger i dag på omkring kr 100.000 og inkluderer blant annet forsikring, lovpålagt regnskapsføring, gebyr til offentlige instanser og lovpålagt brannvernarbeid.

Dagens situasjon. De tre eierne i fredningsområdet utøver ulike aktiviteter i området i dag. Nergården bruker området til rekreasjon og fritidsboliger. SKS AS driver elgjakt i utmarken. Styret i Stiftelsen Sjønstå Gård forvalter Øvergården. Alle berørte eiere forholder seg til fredningsvedtaket og respekterer de begrensningene som følger av det.

Stiftelsen Sjønstå Gård sin forvaltning av Øvergården har de senere årene bestått av mange ulike arbeidsområder. Hovedaktiviteten har vært restaurering av bygningsmassen. Stiftelsen regnes som en privat eier hos Riksantikvaren og dermed er Sjønstå Gård inkludert i Riksantikvarens program for restaurering av fredede bygninger i privat eie. Det er et restaureringsprogram som det følger økonomiske midler med og Stiftelsen Sjønstå Gård har de siste 15 årene mottatt ca 6,5 millioner kroner derfra. Arbeidet med restaureringen har vært foretatt av Lafteverkstedet v/ Karl Prytz. Han har lang erfaring med restaurering og har blant annet arbeidet flere år i regi av Riksantikvaren med restaureringsarbeid på verdensarvstedet Røros. Når Riksantikvaren bidrar på denne måten med finansiering, er det selvsagt for å ivareta bygningsmassen som er fredet. Et like viktig formål er at restaureringshåndverket skal ivaretas. Håndverket knyttet til gamle norske byggeteknikker er truet og det er mangel på håndverkere på landsbasis som kan utføre denne type arbeid. Det gjenstår ennå en del restaureringsarbeid på gården, men alle eksisterende bygninger har oppnådd vedlikeholdsstandard. Gården hadde tidligere et åtringsnaust, kornkvern på nordsida av Øvervatn og sommerfjøs nummer to. Dette er bygninger som Stiftelsen har ønsker om å få gjenoppbygd etter at eksisterende bygningsmasse er tatt hånd om. Det har videre vært vurdert å få til et prosjekt med å lage en kopi av den spesielle kornlåven som et opplæringsprosjekt innen restaureringshåndverket.

- En perle i Salten

FAKTA OM SJØNSTÅ GÅRD

Stiftelsen Sjønstå gård har også arbeidet med skjøtsel av kulturlandskapet rundt gården. Skjøtselsplanen for området har man forholdt seg aktivt til. Det er etablert gjerde mellom tunet og gammel innmark/utmark. Her har det beitet hester en sommer, og geiter i fire somre. Der beitingen etterlot seg døde og skadde trær ble de fjernet. Beitingen hadde en positiv effekt ved at vegetasjonen ble åpnet noe opp, men det gjenstår ennå mye.

Stiftelsen Sjønstå Gård ønsker å sikre gården en framtid og mener det bare kan gjøres ved å skape engasjement og kjennskap til stedet lokalt. Stiftelsen ønsker at mange skal besøke gården, kjenne at den skaper identitet og oppdage at den er viktig for oss. Arbeidet med å skape oppmerksomhet har gått steg for steg. I 2009 ble det arrangert en svært vellykket Sjønstå Gård-dag i slutten av august med rundt 1000 besøkende. I 2012 ble det etablert fast omvisning på søndager, etter noen år med omvisning kun på bestilling. I dag er det ingen fast aktivitet på gården.

Samme året feiret Riksantikvarens embete 100 år og TV-serien Norge Rundt markerte dette en hel sesong med å vise innslag fra ulike kulturminner landet rundt. Nordlandsmuseet anbefalte filmteamet å gjøre innslag om Sjønstå Gård fra vårt distrikt. Det resulterte i et flott innslag om gården i en av sendingene og at Sjønstå-brua ble brukt i vignetten til programsekvensen hele sesongen. I 2013 og flere år etter bodde ungdommer på gården, og det ga gården liv. De fungerte som vertskap og omvisere og hadde tilsyn med beitedyrene. Ungdommene gjorde en fantastisk jobb og ga stedet et stort løft. De stilte opp til ulike intervju både i lokalavisene og i NRK Nordland sin fjernsynssending.

Denne aktiviteten ville vært ønskelig å få i gang igjen.

SJØNSTÅ GÅRD - VERN GJENNOM BRUK!

